

ARNE MIKK: „Surm on elu paratamatu he pidada. Olen realist ja annan endale aru,

Neljapäeval 90. sünnipäeva tähistanud Estonia teatri elav legend **Arne Mikk** on uskumatult heas vormis. Ta pillub peast aastaarve ja nimesid ning treenib füüsilist igapäevase viiekilomeetrise jalutuskäiguga Kadriorus. Kuid Estonia juurdeehituse või uue ooperimaja teemaga 70 aastat selle majaga seotud olnud mees pead ei vaeva: „Minu eluajal ei ehitata valmis ei ühte ega teist, sest kahjuks ei suuda me siin riigis midagi ära otsustada. Samas on Estonia olnud mulle piisavalt kaua toredaks kohtuks. Nii et võin rahuliku südamega siitilmast ära minna.“

JAANUS KULLI
jaanus.kulli@ohtuleht.ee

Arne Mikk on kõige paremas mõttes eestiaegne härrasmees. Mõnel öhtul lubab ta endale 50 grammi viski. Mitte rohkem. Hoo pis sagedamini võtab ta käekõrvale lähedase sõbranna, või nagu ta nimetab – elamise kaaslast, et minna koos teatrisse. Või lausa reisile. Näiteks Milanosse ooperisse.

**Arne, oskate öelda, mis teil on ühist ETV endise programmidirektori Volde-
mar Lindströmiga? Jätame mängust
välja, et olete Lindströmist peaaegu et
täpselt aasta noorem.**

Ei oska midagi arvata. Olen kohanud teda teles esinemistel käies.

**Olete mõlemad oma valdkonnas elavad
entsüklopeediad. Teid võiks vist une
pealt üles ajada ja ikka oskaksite küsi-
musele „kes“ või „millal“ õigesti vasta-
ta.**

Õeldakse, et alati on võimalik eksimise koefitsient. Eks me mõlemad oleme olnud pikka aega seotud oma erialaga. Nii et mingi mälupank on veel olemas.

**Intervjuud teiega on lust teha: ühtegi
fakti ei pea kontrollima.**

Kindlasti peab. Vahel ikka juhtub.

**Aga aitab lobajutust. Käib Ukraina va-
badussõja kolmas aasta ja sõna „sõda“
on meil kahjuks iga päev käibel. Kui
palju teie 1934. aastal Viljandi lähedal
sündinud poisina olite isiklikult sõja-
või küüditamisõuduste tunnistajaks?**

Loomulikult sõda ma mäletan. Esimesena sakslaste tulekut. Kes tahtsid osta talust lambanahku. Hiljem peatus meie juures üks saksa sõdur oma puhkuse ajal. Ühel päeval sai ta kirja ja hakkas nutma, sest see oli surmateade. Ta abikaasa oli pommitamise ajal hukka saanud.

Siis tulid venelased, kes otsisid metsavendi, käisid talusid läbi tuulamas. Sundisid mu vanemaid enne neid põõningule ronima. Kartes, et seal on keegi redus ja võib tulistada, kui lakaluuk lahti tehakse.

Küüditamist mäletan samuti. Venelaste sisse tulles kuulutati meie talu otsekohe kulaklikuks, pärast mida andsid vanemad talu ühistule, sest sellega polnud enam võimalik hakkama saada. Lihtsalt polnud võimalik norme täita. Ja kolisid Pahuvere külast eemale elama.

Enne 25. märtsi küüditamist 1949 – oli just koolivaheaeg – käisid vallavalitsusest keegi, kes meie vanemaid tundis ja usaldas, ütlemas, et hea, kui me kodust ära läheks. Aga me olime ju niigi juba võõras kohas, kuhu sul ikka enam on pageda. Ent selle maja teiselt korruselt sai põõningule, kusjuures luugi ees oli vaip. Vanemad panid kasukad selga ja ronisid õõseks põõningule. Meie vennaga jäime alla tuppa ja pidime võõrastele ütleva, et isa-ema läksid Viljandisse. Öösel käidigi, aga meid kaasa ei võetud. Hiljem oli ju kuulda, kuidas lapsed ära viidi. Lootuses, et küllap vanemad siis ise järgi lähevad. Päeval käidi veel korra ja järgmisel ööl läksime koduküla poole

tagasi ühtede tuttavate juurde. Kuski kümme kilomeetrit tuli minna. Ühel puhkehetkel lagendiku serval oli tohutult ere kuulvalgus. Ema ütles, et siin on nagu kirikus. Et kui jumal tahab, me pääseme. Nii elasime tuttavate lehmalaudas nädal aega. Ühe ämbriga töid nad süüa loomadele, teisega meile. Kui aeg maha rahunes, läksime kooli tagasi ja ütlesime, et olime haiged. Ent paljud ei tulnudki pärast vaheaega enam kooli tagasi.

Kui ma Viljandis lõpetasin kaheksanda klassi, hakkasid vanemad vaikselt Tallinna poole liikuma, kuni jäid pidama Salutaguse sovhoosis Kohila külje all. Siis hakkas isa Pirita-Kosel juba maja ehitama ning elu läks tasapisi rööbastesse.

Teiegi olete põlvkonnast, kes on elanud üle viis riigikorra vahetust. Milline neist on jätnud hinge kõige valusamaid ja kriipivamaid mälestusi?

Nõukogude võimu ajal oli ärevus permanentne. Võib-olla vaid Hruštšovi ajal, ja sedagi mitte kauaks, oli üks rahulikum periood.

**Minu silmis olete alati olnud n-ö eesti-
aegse kasvatusena härras-
mees. Alates oskusest kanda
frakki ja lõpetades laimatu
käitumisega. Kes teid, poissi
Pahuvere külast Tuhalaane
vallast, on selliseks vormi-
nud?**

Teet Malsroos

Talus ei olnud ju mingit frakikandmist, aga kui ma vanemate leeripilte vaatan, on isal ja kõikidel onudel igal fotol lipsud ees. Eks tasapisi on ka elu ise kaasa aidanud. Kui tulid teatrisse ja pidid frakis lavale minema, tehti kõik peensused selgeks. Näiteks kui mitu sentimeetrit peab olema vesti alumine äär fraki alt nähtav. Selliseid pisiasju kogu aeg õpetati ja nii mind kasvatati. Elus peabki käima ringi lahtiste silmadega ja kui sa ikkagi millegagi eksid, tuleb teha vastavad korrektsioonid.

Kohe pärast keskkooli lõpetamist 1952. aastal astusite Tallinna Muusikakooli ning hakkasite laulma Estonia kooris. Seega – nii uskumatu, kui see ka pole – olete Estonia majaga seotud olnud enam kui 70 aastat. Võib vist öelda, et enamiku oma elust olete sõna otseses mõttes elanud selle maja nelja seinavahele?

Peaaegu et tõsi. Vaid konservatooriumis õppides ei töötanud ma teatris, küll aga teenisin leiba maja teises tiivas, Eesti Riiklikus Filharmoonias. Kus me tollaste korüfeede Sulev Nõmmiku ja Vello Viisimaa ning teistega andsime suvel kontserte Eesti eri paikades. Talvel korraldasid filharmoonia aga loeng-kontserte. Olen laulnud isegi

Tartu ülikooli aulas Artur Lemba klaverisaatel. Nii et laulmisega tegelesin edasi.

Koos Nõmmiku ja Viisimaaaga tuuritamine tähendas tuldengile kindlasti päris korraliku teenistust?

Teenistus oli vägagi korralik. Kui andsid suvel ikka 50 kontserti.

Mäletan, et riided sain endale ise selga ostetud ja aitasin majaehitusel isagi.

Umbes samal ajal olin kuskil ülevaatusel silma paistnud. Nii et 1956. aastal, vahetult enne Eesti kirjanduse ja kunsti dekaadi Moskvas, käsin seal koos filharmoonia ühe trupiga. Lisaks tehastele ja koolidele esinesime eesti laulude öhtuga Tšaikovski-nimelise konservatooriumi suures saalis. Mille laval seisin kõrvu Georg Otsa, Viktor Gurjevi ja Veera Nelusega. Ja juba järgmisel, 1957. aastal käisin Moskvas ülemaailmsel noorsoofestivalil. Koos Eestis laureaadiks tulnud kvartetiga, kuhu kuulusid ka Kalmer Tennesaar, Tiit Tralla ja Uno Heinapuu. Mäletan, esmakordselt oli Moskvas 2000 soomlast, kes kõik otsid mälestuseks koju kaasa balalaika ja pudeli viina.

Üldse oli uskumatu, mis Moskvas toimus. Keslinnas oli liiklus suletud ja samas oli linn rahvast täis. Venelased tahtsid hirmasti mustade meestega suveniire vahetada. Aasta hiljem räägiti, et Moskvas sündis äkki väga palju värvilisi lapsi. Samas, esimest korda olid kõigile avatud Kremli väravad. Kujutate ette, Kremli kiriku treppidel mängisid ameeriklased saksofoni. Loomulikult oli selle kõige taga Hruštšov, kes lootis läänega suhteid soojendada.

Polegi nagu ametit, mille peal te Estonias poleks olnud. Alustades ooperikoorigi lauljast ja lõpetades ooperilavataja, peanaitejuhi, loominguise juhi ning Estonia nõukogu esimehega.

Eks ma, jah, aste-astmelt ülespoole tõustes olen seda maja õppinud päris hästi tundma ja saan aru, kui olulised on ühes teatris inimesed. Kui nad on profid oma valdkonnas. Hakates juba ise lavastama, meenusid mõned hetked, mida olin kogunud vanemate kolleegidega. Proov solistide ja kooriga algas täpselt kell 11. Aga koor istus kolmveerand tundi jõude ümber lava. Neid polnud eslotsa kellelgi vaja. Mille põhjal endise koorilauljana tegin endale selgeks, et kui ka koor on kutsutud, pean neid kohe kasutama. Inimeste motivatsioon on siin väga oluline. Kui nad tunnetavad, et neid pole ilmaasjata kohale aetud.

Millised aastad Estonias olid teie jaoks kõige viljakamad ja seega vist ka kõige õnnelikumad?

Tagasi vaadates olid nendeks 1970.–1980. aastad, kus meil olid eri lavarollide jaoks väga võimekad solistid. Tiit Kuusik ja Georg Ots, Anu Kaal ja Margarita Voites, Urve Tauts ja Liidia Panova, Hendrik Krumm ja Ivo Kuusk, Teo Maiste ja Mati Palm ning Mare Jõgeva ja Helvi Raamat.

Praegu on küll lauljate haridustase

ESTONIA ELAV LEGEND: Arne Mikk, nii uskumatu, kui see ka ei tundu, on olnud Estonias eri ametites enam kui 70 aastat. Seda teatrimaja peabki ta õigusega oma teiseks koduks. Fotol on ta aga oma Kadrioru kodus 15. aprillil 2024.